

Pro svoji disertační práci si doktorand zvolil zajímavý a současně velmi aktuální problém. Samotná náplň studie však nekoresponduje plně se zadaným tématem, protože místo obecné reflexe lidskoprávních aspektů svobody pohybu v judikatuře Soudního dvora EU, analyzuje autor pouze některé velmi úzce vymezené otázky týkající se určitých sociálních práv, jak vyplývají z některých novějších judikátů. Samotné zúžení lze v podstatě uvítat, ale bylo by vhodné je alespoň náznakem odůvodnit. Také zúžené téma je nepochybně vhodným předmětem zkoumání v rámci disertační práce na právnické fakultě.

1. Formální aspekty

Práce obsahuje ca. 153 stran nepřiliš hustého textu. Za negativum považuji, že nejdelší kapitola studie (tj. kapitola 2 v rozsahu 59 stran) představuje z velké části víceméně otrocké opakování argumentů generálních advokátů a samotného Soudního dvora EU ve třech vybraných kauzách. Navíc jsou některé argumenty, které jsou reprodukovány z oficiálních podkladů Soudního dvora, znovu opakovány v dalších částech studie, a to někdy i vícekrát (viz např. opakované pojednání o kauzách Schmidberger a Omega). Na vlastní vědecké zkoumání relevantních otázek v podobě původního textu tedy zbývá autorovi výrazně méně než 150 stran. Co se týče rozsahového kritéria, domnívám se, že se práce pohybuje na spodní hranici přijatelného standardu.

Doktorand místo seznamu použité literatury nabízí jen „bibliografii“. Práce s odbornou literaturou je však bohužel na velmi nízké úrovni. Většinou autor studie jen reprodukuje úvahy a závěry ze stanovisek generálních advokátů a z rozsudků Soudního dvora EU. Tomu odpovídá také charakter jednotlivých odkazů pod čarou. Určité pochybnosti vyvolává též samotný způsob tvorby „bibliografie“. Podle jakých kritérií a podle jaké metody sestavil autor danou bibliografii?

Co se týče obsahu poznámek pod čarou, převážnou většinu tvoří odkazy na stanoviska generálních advokátů a rozsudky SDEU ve třech analyzovaných kauzách. Práce vykazuje celkem 415 poznámek pod čarou, což je jistě zcela standardní počet pro disertační práci.

Namátková kontrola však ukazuje, že např. jen odkazy na stanovisko GA a rozsudek SD EU ve věci Laval (nejednotně uvedeny jako stanovisko GA Mengozzi C-341/05 nebo jen stanovisko C-341/05, rozsudek Soudního dvora C-341/05 Laval nebo jen rozsudek C-341/05 Laval) činí celkem 101! Přitom kauza Laval je jen jedna ze tří analyzovaných případů.

Celý rozsáhlý čl. 3 odst. 1 směrnice 96/71/ES je plně odcitován hned ve dvou poznámkách pod čarou (č. 75 a 255). Za neseriózní považují postup autora např. v poznámce pod čarou 153. Zde autor odkazuje na relevantní judikaturu SDEU způsobem „viz obdobně v oblasti sociálního zabezpečení ...“. Následující výčet judikátů je však doslova (stylem copy and paste) převzat ze samotného rozsudku SD EU. V poznámce autor jen nahradil výraz „Recueil“ českou zkratkou „Sb. rozh. s.“

Co se týče splnění formálních požadavků kladených na tento druh vědecké práce, je tedy třeba upozornit na některé významné nedostatky, které však podle názoru oponenta nevyklučují obhajitelnost práce. Autor by se však měl k výtkám obsaženým v této části posudku během obhajoby blíže vyjádřit. Bylo by navíc žádoucí, aby se autor alespoň pro účely obhajoby snažil sestavit skutečný seznam použité literatury, který odpovídá běžným požadavkům kladeným na tento druh vědecké práce.

2. Struktura práce a obsah

Kromě úvodu a závěru je práce členěna na 5 hlavních kapitol. Podle autora je cílem práce „perspektivou rozsudků SD EU zkoumat, jak nazírá Soudní dvůr vztah svobod pohybu dle SFEU a výkonu práva na stávku jakožto prostředku boje proti sociálnímu dumpingu“. Od disertační práce by bylo možné očekávat formulaci poněkud náročnějších odborných otázek než pouze zkoumání samotného pohledu SDEU. Bylo by vhodnější, kdyby autor prokázal schopnost kritické reflexe judikatury v širším kontextu. V tom by mohl spočívat odborný přínos samotné práce.

Problematická je také zvolená systematika práce, která odpovídá struktuře analyzovaného problému jen částečně. Již zmíněná druhá část práce reprodukuje argumenty generálních advokátů a SD EU v poměrně odlišných případech, které však spojuje otázka rozporu mezi základními tržními svobodami na jedné straně a základními právy EU na straně druhé. Chybí zde však vysvětlení, v čem se liší stanoviska GA a příslušné rozsudky SDEU. Lze vycházet z toho, že stanovisko GA a rozsudek SDEU nejsou samy pro sebe uzavřené „příběhy“, ale že zde existuje určitá dialektika.

Na druhou část navazuje kapitola 3, která do určité míry nahrazuje to, co v rozsáhlé části 2 chybí, a to určitá syntéza analyzované judikatury. Přitom autor vcelku logicky vybral některé relevantní aspekty judikatury.

Logickou nit' však autor ztrácí v kapitole 4, která je ve vší obecnosti věnována základním právům jako takovým. Autor zde prakticky bez konkrétní vazby na analyzovaný problém přibližuje čtenářům koncepci obecných právních zásad, která plyne z judikatury SDEU. Je třeba dodat, že výklad autora je v této věci velmi povrchní. Nedostatečné je vysvětlení vztahu obecných právních zásad k Evropské úmluvě o lidských právech (EÚLP). Dále není jasný význam podkapitoly 4.2, která pojednává o dopadech přistoupení EU k EÚLP, pro analyzovanou problematiku. Ale pokud autor cítil potřebu vyjádřit se k otázce přistoupení EU k EÚLP, tak měl v disertaci odevzdané v roce 2012 zohlednit alespoň stav věci z roku 2011. Aktuální vývoj lze vyčíst z dokumentů Rady Evropy a též z odborné literatury publikované v češtině. Autor by měl tuto aktualizaci prezentovat během obhajoby a přitom představit nejdůležitější body aktuálního návrhu smlouvy o přistoupení.

V podkapitole 4.3, ve které autor uvažuje o koncepčních otázkách mezinárodní a evropské ochrany lidských práv, používá jen jediný odkaz na odbornou literaturu, a to zcela okrajově. Není tedy zřejmé, z čeho autor odvodil např. to, že je „obtížnější coby základní práva judikatorně chránit práva sociální, než práva občanská a politická“ (str. 113) nebo že „socioekonomická práva jsou (...) kolektivní“ (str. 115).

Z analyzované judikatury SDEU vyčetl autor, že Evropský soud pro lidská práva chrání (socioekonomické) právo na stávku v rámci (občanské) shromažďovací svobody. Je tedy vymezení sociálních práv vůči občanským právům „vodotěsné“? Pro účely obhajoby by měl autor studovat příslušnou judikaturu Evropského soudu pro lidská práva a vymežit např. právo na práci vůči právu na respektování soukromého života. Určitě by bylo vhodné během obhajoby vysvětlit, proč Listina základních práv EU zvolila jinou terminologii než práva sociální, hospodářská, kulturní, občanská a politická. Jaké je zvláštní postavení sociálních práv v Listině?

Pátá část práce je věnována tzv. horizontálnímu přímému účinku v případech Laval a Viking. V šesté části usiluje autor o teoretickou reflexi rozporu tržních svobod EU a sociálních práv. Ve stručném závěru, který obsahuje méně než dvě stránky textu, autor induktivním způsobem z analyzovaných rozsudků dovozuje platnost 3 principů. V rámci obhajoby by se mohl autor kriticky vyjádřit k limitům induktivní metody, zejména když jsou k dispozici jen 3 rozsudky, které vycházejí z velmi odlišných faktických okolností a může být spor o tom,

nakolik se dají závěry rozsudků zobecnit.

3. Závěr

Doktorand předložil studii, která vcelku vyhovuje minimálnímu standardu. Přes výhrady týkající se jak formálních, tak i obsahových aspektů považuji práci za způsobilou k obhajobě. Doktorand by však měl ve své obhajobě reagovat na námitky a otázky obsažené v tomto posudku.

V Praze, dne 3. června 2012

Doc. Harald Christian Scheu